

Лев Пресман народився в Житомирі у 1908 році. З 1930-го по 1934-й — актор Київського театру російської драми. З 1934-го соліст-вокаліст Київського театру опери та балету. У 1936 році закінчив Київську консерваторію. У 1935-му був заснований Київський театр оперети. Лев Маркович прийшов до театру у 1936 році і працював у ньому аж до 1985-го. За цей час зіграв і проспівав майже всі провідні партії репертуару театру. Серед них: Андрійко («Весілля в Малинівці» Рябова), Едвін, а згодом Феррі («Сильва» Кальмана), Айзенштайн («Летюча миша» Штрауса), Містер Ікс («Принцеса цирку» Кальмана), Да-

нило («Весела вдова» Легара), Шандор («Останній чардаш» Кальмана) та інші. В останній період творчості Лев Маркович працював переважно як режисер. Поставив «Блакитну мазурку» Легара, «Ніч у Венеції» Штрауса, «Майську ніч» Рябова, «Сильву» Кальмана та інші у Київському театрі оперети. У Житомирському музично-драматичному театрі імені І.Кочерги — «Циганського барона» Штрауса, «Сильву» і «Баядеру» Кальмана. З перших днів організації єврейського театру «Мазлтов» Лев Пресман працює в ньому як режисер-педагог, бере участь у створенні всього

репертуару театру, займається формуванням трупи, сценічною мовою ідиш. Не випадково в театрі була присутня синтетичність, зокрема музичність, притаманні оперетковому жанру. Лев Маркович був внутрішнім стрижнем, своєрідним «духовним батьком» «Мазлтова». У 85-літньому віці він продовжував працювати. Серед останніх постановок — «Євреї нашого двору» за повістю «Май нейм із Маня» Каневського (Київський театр оперети) та «Чарівниця» (театр «Мазлтов»), прем'єру якої він уже не побачив... У травні 1999 року виповнилося 5 років з дня смерті Лева Пресмана.

«Моє життя було блискучим фейєрверком...»

22

Ціла епоха життя Київського театру оперети — майже з часу його створення 1936-го і більше 50 років, а також коротка історія єврейського театру «Мазлтов» — пов'язані з іменем

Лева Пресмана.

Діапазон його творчості — від героя-коханця до характерних ролей, від педагога-репетитора до режисера-постановника...

■ Лев Пресман

Протягом багаторічної праці в театрах України мені довелося зустрічати багато діячів театрального мистецтва. Але лише одній зустрічі суджено було стати доленосною у доброму сенсі цього слова. Цією людиною був актор і режисер — Лев Маркович Пресман. Лева Пресмана знав майже весь Київ — він був дуже приязною людиною. Коли ми ходили разом по місту, гуляли в парку чи були присутні на виставах інших театрів, я постійно дивувався, скільки людей зупиняли його, розпитували про справи, нові роботи, хотіли почути думку майстра про малопомітні, на перший погляд, події. А розмови з прекрасною половиною людства затягувалися взагалі надовго. І коли я, відверто нудьгуючи, висловлював незадоволення з цього приводу, Лев Маркович казав мені: «Я не можу не приділити уваги моїм шанувальникам». А було йому тоді вже 53 роки...

Це був гарний чоловік: надзвичайно елегантний, витончений, зі смаком у всьому — жестах, манерах, одязі і звичайній розмові. Ерудит, добре обізнаний із театральним середовищем, закулісною психологією. Народжений для лицедійства, він свято ставився до свого виходу на сцені і тоді, коли виконував головні ролі у класичному репертуарі оперети, і коли грав (в останні роки) фатоватого та іронічного Феррі у «Сильві» І.Кальмана. «Все моє життя було блискучим фейєрверком», — ці пророчі слова актор, граючи Феррі, виконував з такою внутрішньою силою та індивідуальним відчуттям долі героя, що численні глядачі наприкінці монологу вибухали аплодисментами, а ми за кулісами, тамува-

ли подих і ледь стримували сльози, розуміючи, що разом із Левом Пресманом іде з театру ціла епоха...

Лев Маркович устиг зробити дуже багато. Його режисерські роботи вимагають особливої розмови. Знаючи і вміючи чимало у жанрі оперети, в режисурі був дуже тактовним і прагнув залишатися, так би мовити, «на других ролях». Він був незамінним помічником. І його дуже цінував і любив один із кращих в історії Київського театру оперети художніх керівників Борис Рябикін, плідна творча дружба пов'язувала з головним балетмейстером Борисом Таїровим, а актори й актриси просто закохувалися.

Мені довелося пропрацювати з ним у більше ніж 20-и постановках сучасного і класичного репертуару. Лев Маркович ніколи не нав'язував своєї думки, завжди виходив із задуму в цілому, поважаючи у постановнику (хай і молодшому) його думку, свіжість сприйняття жанру, ризик молодого режисерського прочитання. Але він рідко, не боячись різких суперечок, беріг чистоту жанру, закликаючи до поваги і компромісності у роботі. Відданий усім серцем опереті, він був справжнім лицарем жанру, незамінний у роботі і повсякденному житті. Незамінний і сьогодні...

Мої короткі спогади про друга були б неповними, якби я обійшов мовчанкою його нескінченні розповіді про бачене і пережите, про життя своїх численних друзів і, нарешті, про жінок... «Сашко, — казав він мені, — режисер має бути передусім чоловіком, а всім іншим уже потім...». Як мені зараз бракує оцього доброго і лагідного «Сашко»...